

S. Sayısı : 202

Devlet demiryolları istimplâk kanununa müzeyyel 1607 sayılı kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/413)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2168

17 - V - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1607 sayılı kanuna bir madde eklenmesi hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 - V - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Tayyare meydanları ile askerî garnizonlara aid arazinin istimplâkında güçlükler çıkmakta ve dolayısıyla memleket müdafaası ile alâkadar işler gecikmektedir.

İşin bu ehemmiyet ve müstaceliyetine binaen Devlet demiryolları inşaat ve istimplâkında lâzımgelen arazinin sureti istimplâki hakkında 929 ve bunun bazı maddelerini değiştiren 1607 sayılı kanunun Millî Müdafaa vekâleti kara, hava ve deniz istimplâk işlerine de tatbiki zarurî görülmüş ve bu maksadla ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümeni

Esas No. 1/413

Karar No. 2

14 - VI - 1940

Yüksek Reisliğe

1607 sayılı kanuna bir madde eklenmesine dair olup Başvekâletin 17 Mayıs 1940 tarih ve 6/2168 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Muvakkat encümenimize verilmiş olmakla Müdafaa-i Milliye vekili ve gönderilen memuru huzurlarile ve müteaddid celsede görüşülüb konuşuldu.

Hükümetin esbabı mucibesinde, tayyare meydanları ile askerî garnizonlara aid arazinin istimplâkında güçlük çıkmakta ve bu yüzden memleket

müdafaasile alâkadar işlerin gecikmekte olması dolayısıyla Devlet demiryolları inşaat ve istimplâkında lâzımgelen arazinin sureti istimplâki hakkındaki 929 ve bunun bazı maddelerini değiştiren 1607 sayılı kanunların Millî Müdafaa kara, hava ve deniz istimplâk işlerine de tatbiki için kanun lâyihasının hazırlandığı bildirilmektedir.

Encümenimiz Millî Müdafaa istimplâklerinin seri bir surette hal ve intacı hakkındaki Hükümetin esbabı mucibesine aynen iştirak eder.

Şu kadar ki inşaat veya mubayaa tarihlerine nazaran hususî hükümleri haiz bulunan ve mahiyeti itibarile de başka vasıflar arzeden Devlet demiryolları istimlâk kanununun Millî Müdafaa işlerine de aynen tatbikî hususu encümenimizce muvafık görülmemiş, Millî Müdafaa istimlâkleri için ve maksada esas olan süratle istimlâk imkânını bahşeden tadilât ierası suretile bu kanun lâyihası hazırlanmıştır. Bu kanunun yalnız memleket müdafaası bakımından lüzumlu istimlâklere hasrını iltizam eden akalliyet reyine karşı Millî Müdafaa'nın bileümüle ihtiyacları için tatbik edilmesi esasî encümenince ekseriyetle kabul edilmiştir.

Birinci maddede : İstimlâk kararı verilmesi salâhiyeti Heyeti Vekileye verilmiştir. İşin vatan müdafaasına taallük etmesi dolayisile umumî menfaatlere aid istimlâk kararlarına karşı mümkün itiraz haklarını ref için bu husustaki Heyeti Vekile kararlarının katği olduğu ifade olunmuştur. Bu maddede ayrıca Devlete aid gayrimenkullerin bedelsiz Millî Müdafaa'ya terki de teğmin edilmiştir.

İkinci maddede : Vatandaşın malına vaziyed için Teşkilâtı esasîye kanununun 74 neü maddesi mucibince değer kıymetinin verilmesi meşrut olduğu ve değer kıymetinin takdiri bazan uzun namana mutavakkıf bulunduğu cihetle evvel emirde değer kıymet olarak vergideki kıymetlerin kabul ve ona göre sahibine tediyesi esasî kabul edilmiştir ve ikinci fıkrasında henüz katğileşmemiş kıymetler hakkındaki hükmü ihtiva etmekte bulunmuştur.

Üçüncü maddede : Vergide kıymeti olmayan gayrimenkullere aid olub bu takdirde vergi kanunları mucibince salâhiyetli komisyonlarea takdir edilecek kıymetlerin ödenmesi lüzumu ifade edilmektedir.

Dördüncü maddede: Gayrimenkule ne suretle vaziyed edileceğini ifade etmektedir.

Beşinci ve altıncı maddeler : vergi kıymetlerinin malın değer kıymetine uygun olmadığı halinde tarafeynin mahkeme ve hakeme müracaatla hakkını istihsal etmeğe yarayan maddelerdir. Hukuk usulü muhakemeleri kanunu mucibince hakenü heyetlerinin altı ay zarfında hüküm

vermesine dair olan (529) neü maddesindeki altı aylık müddetin bu işin müstaceliyeti karşısında üç aya indirilmesi ciheti tasrih edilmiş ve diğer hükümlerin mahfuz bulunduğu zikredilmiştir.

Yedinci madde ile Devlet demiryolları istimlâk kanununda olduğu gibi Millî Müdafaa'nın da sahihsiz taş, kireç ve kum ocaklarından bilâbedel istifadesi teğmin edilmektedir.

Sekizinci madde ile istimlâke aid her nevi muamelenin alâkalı daireler tarafından süratle intacı lüzumu teyid edilmektedir.

Dokuzuncu madde ile yine Devlet demiryolları istimlâklerinde olduğu gibi Millî Müdafaa istimlâklerinde de her nevi harç ve rüsumdan muaf oldukları teğmin edilmektedir.

Onuncu maddede : Harb tehlikesi mevcut olan fevkalâde hallerde istimlâke aid bu kanundaki bilûmum formaliteler bahehu ifa ve ikmal edilmek ve mülk bedeli yatırılmak suretile Millî Müdafaa vekâletinin gayrimenkule vaziyed edebilmesi lüzumu encümenimizce müzakere edilmiş ve bu madde, 3634 sayılı Millî Müdafaa mükellefiyeti kanununun bu esasî zaten teğmin etmiş bulunduğunu ve fevkalâde hallerin İera Vekilleri Heyetinece ilânı zarurî bulunduğunu beyan eden ekalliyet reyine karşı encümenince ekseriyetle kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Muvakkat E. Reisi	M. M.	Kâtib
Malatya	Urfa	Sivas
<i>O. Koptagel</i>	<i>R. Soyek</i>	<i>A. N. Demirağ</i>
Ankara	Ankara	Antalya
<i>F. Daldal</i>	<i>A. Baytın</i>	<i>T. Sökmen</i>
		Altıncı ve onuncu maddelere muhalifim.
Çoruh	Erzurum	Erzurum
<i>A. R. Erem</i>	<i>A. Akyürek</i>	<i>Z. Soydemir</i>
Konya	Konya	Konya
<i>G. Gültekin</i>	<i>Naim Onat</i>	<i>Ş. Ergun</i>
Seyhan		Trabzon
<i>Sinan Tekelioğlu</i>		<i>F. A. Barutçu</i>
Urfa		Zonguldak
<i>Ahmed Yazgan</i>		<i>Rifat Vardar</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1607 sayılı kanuna bir madde eklenmesine dair
kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet demiryolları istimlâk kanunu hükümleri Millî Müdafaa vekâleti hava, deniz, kara işleri için yapılacak istimlâke de şâmilirdir.

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî müdafaa ihtiyaçları için yapılacak istimlâk-
ler hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Millî müdafaa ihtiyaçları için lüzumu olan ve hakikî veya hükmi şahısların tasarrufları altında bulunan gayrimenkullerin istimlâkine İcra Vekilleri Heyeti tarafından karar verilir. Bu karar katğidir.

Devlete aid gayrimenkuller ise İcra Vekilleri kararile bilâbedel Millî müdafaa vekâletine terk ve tahsis olunur.

MADDE 2— İstimlâk edilecek arazi için istimlâk bedeli; istimlâk kararının gayrimenkul sahibine tebliğ edildiği malî yılın vergisine matrah olan kıymet ve binalar için de aynı malî yılın vergisine matrah olan irada göre bina vergisi kanunu mucibince taayyün eden kıymettir.

İstimlâk kararının alâkadara tebliğ edildiği malî yılın vergisine matrah olacak kıymet veya irad ferdî ve mevzî tadil talebi dolayısıyla katğileşmemiş ise tadilat komisyonunca takdir edilmiş olan kıymet; ve binalarda mezkûr komisyonca takdir edilen irada göre taayyün eden kıymet mülk sahibine ödenir.

Katğileşecek kıymete veya irada göre evvelce ödenen kıymet eksik ise farkı ilâveten tediye olunur.

MADDE 3 — İstimlâkine karar verilen gayrimenkullerin istimlâk kararının mal sahibine tebliğ edildiği malî yılda vergide mukayyed kıymet veya iradı bulunmadığı takdirde vergi kanunları hükümlerine göre takdir edilecek kıymet; ve binalarda takdir edilecek irada göre taayyün eden kıymet mal sahibine ödenir.

Usulü dairesinde katğileşecek kıymet veya irada göre evvelce ödenen mikdar eksik ise farkı ilâveten tediye olunur.

MADDE 4 — İstimlâkine karar verilen gayrimenkullerin hududunu ve aksam ve mikdarını gösterir harita ve cedvel Millî müdafaa vekâleti tarafından mahallin en büyük mülkiye memuruna gönderilir. Bunu müteakib ikinci ve üçüncü maddeler mucibince taayyün edecek kıymeti mübeyyin bir ihbarname ile mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından on beş gün zarfında ferağ muamelesinin icrası lüzumu usulü dairesinde gayrimenkul sahiblerine tebliğ olunur.

Bu müddet zarfında ferağ muamelesini icra

etmeyenlerin rıza ve muvafakatlerine bakılmıyarak ikinci ve üçüncü maddelerde gösterilen istimlâk bedeli Millî müdafaa vekâletince mahallî ziraat bankasına ve banka bulunmayan yerlerde en yakın mal sandığına yatırıldıktan sonra gayrimenkule vaziyed edilir ve tapu idarelerinin Hazine namına tescil muamelesi yapılır ve henüz ashabı namına intikali yapılmamış ise ashabının rızasına bakılmaksızın intikali icra edilir.

MADDE 5 — İstimlâk olunacak gayrimenkul sahibleri ve alâkalıları ile Millî müdafaa vekâleti dördüncü maddeye tevfikan yapılacak tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde mahallî asliye hukuk mahkemesine müracaatla gayrimenkulün cinsine, mikdarına ve istimlâk bedeline itirazda bulunabilirler. Bu müddet içinde itiraz edilmeyen bedeller katğidir.

MADDE 6 — 5 nci madde mucibince itiraz vukuunda mahkeme on beş gün içinde tarafları davet ederek gayrimenkulün bulunduğu mahallin en yüksek dereceli hâkiminin reisliğinde tarafların tayin edecekleri birer hakemden mürekkebe üç kişilik bir hakem hneyeti teşkil olunur.

Bu hakem heyeti üç ay içinde itirazı tedkik ederek varacağı neticeyi bir mazbata ile mahkemeye bildirir.

Hakem heyeti tarafından yapılacak tetkiklerde Hukuk usulü muhakemeleri kanununun (529) ncu maddesi hükmü müstesna olmak üzere tahkime müteallik hükümler tatbik olunur.

Hakem ücret ve masrafları haksız çıkan tarafa tahmil olunur.

MADDE 7 — Millî Müdafaa inşaat ve tesisi için lüzum görülen ve hakikî ve hükmî şahısların tasarruf veya ruhsatname ile intifaları altında bulunmayan kireç, taş ve kum ocaklarını hiç bir resim ve ücrete tâbi olmıyarak istimale Millî Müdafaa vekâleti mezundur.

MADDE 8 — İstimlâke aid her nevi muameleleri alâkalı daire ve komisyonlar süratle ikmal ve intaç etmeğe mecburdurlar.

MADDE 9 — Millî Müdafaa ihtiyaçları için istimlâk olunacak gayrimenkullerin tapuya kayid ve tescili için yapılacak cebri intikal muameleleri ile sair muameleler ve verilecek tapu senedleri hiç bir harç ve resme tâbi değildir.

MADDE 10 — Harb tehlikesi mevcut olañ fevkalâde hallerde memleket müdafaası için lüzumu olacak gayrimenkuller, işbu kanunda yazılı bütün formaliteler bilâhare ifa ve ikmal edilmek üzere vergiye matrah olan kıyemt veya irade göre te-ayyün edecek kıymet, istimlâk bedeli olarak sahibleri namına bankaya veya mal sandığına yatırıldıktan sonra Milli Müdafaaya vekâletince bu arazi ve binalara derhal vazıyed olunabilir.

MADDE 11 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 12 — İşbu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Milli Müdafaaya, Nafia, Dahiliye ve Maliye vekilleri memurdur.

13 - V - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.		Ti. V.
<i>A. Çetinkaya</i>		<i>N. Topcoğlu</i>